

Dvojmesačník, marec – apríl 2018

Trenčín región

číslo 2
ročník 3

**Dedina, kde bol spečatený
Jánošíkov osud**
strana 10–12

foto: archív obce Domaníža

Hák z Domaníže

Predstavujeme

Handlovská dolina

strana 4 – 5

Cestovný ruch

Víťazi TOP 2017

strana 6 – 7

Tradície

Čo robí bača v zime?

strana 14 – 15

ISSN 2453-7942
9 772453 794003

03 >

Kniha alebo v papučiach do práce?

Ako ten čas letí... Túto ošúchanú formuľku používame, keď nestíhame. Príde niekde načas, zastaviť sa po nákup v obchode, poslať pozdrav k meninám či viac sa venovať svojim blízkym. Použijeme ju aj vtedy, keď z dverí domu vyštartujeme ráno do práce neprezutí, v papučiach. To sa mi stalo minule. Priatelia, ruku na srdce, stále viac sa stávajú otrokmi modernej, uponáhľanej doby. Životom nás sprevádzajú cudzie slová, všade samý komp, ajped, mesidž, fejsbuk. Žijeme tak rýchlo, že nestíhame ani listovať v kalendári. A ak sa nám to náhodou alebo

„omylom“ podarí, zistíme, o čo všetko prichádzame. Mne pohľad do kalendára otvoril oči, že je tu opäť marec, mesiac kníh. Kedy som si naposledy schutí, v pokoji a pohodlí prečítal nejakú dobrú knihu? Hmmm... Odpoveď asi poznáte. Našťastie, nie všetci sme z rovnakého cesta. Presvedčili ma o tom aktuálne knižné štatistiky z troch župných knižníc. Sú povzbudivé. Hovoria o akejsi renesancii, pretože kníh a čitateľov pribúda. To je dobré znamenie, že si ľudia znovu našli cestu ku knihám. Poklona patrí aj tým, čo sa o život knižnic sta-

raju. Robia svoju prácu dobre. Vďaka desiatkam podujatí sú bibliotéky atraktívnejšie a modernejšie. Všetko ostatné je už len na nás. Spomaliť, zalovíť hoci len v domácej produkcii a znovuobjaviť dávno objavené. Ak sme vás týmito riadkami inšpirovali k dobrej knihe, neulakomte sa ani na náš magazín. V tom aktuálnom vám ponúkame informácie a témy, ktoré za to stoja. A ja si dávam domácu úlohu prečítať si niečo inšpiratívne. Pošlite tip. Dočítania, priatelia!

Radovan Stoklasa,
šéfredaktor

VKT štartuje už desiateho apríla

Vrchárska koruna Trenčianska už 10. apríla odštartuje svoj tretí ročník, takže sa môžete zapojiť do viacerých spoločných výjazdov. Organizátori pripravujú aj preteky Zimnej cyklistickej ligy, súťaž VKT nonstop, bežecko-cyklistické preteky Free Trenčín a Love Trenčín.

Aj v roku 2018 je pre cyklistov, turistov, milovníkov prírody a čerstvého vzduchu pripravených dvadsať zastavení. Partnerom podujatia Vrchárska koruna Trenčianska je Krajská organizácia cestovného ruchu (KOČR) Trenčín región a Trenčiansky samosprávny kraj. Pravidlá súťaže ostali nezmenené. Treba navštíviť

viť dvadsať miest v rámci kraja a odpotiť sa na nich. Aj s presnou GPS polohou ich nájdete na stránke vkt-bike.sk. Nachádza sa medzi nimi napríklad Rákociho dub, Makyta, Hrad Branč, Dračia studňa, Mojtínska jaskyňa, ale aj Mauzóleum Szilvayovcov či Chata pod Končitou a mnoho ďalších. Stačí si len nájsť čas a

pridať sa k stovkám cyklistov a turistov, ktorí si Vrchársku korunu Trenčianska užili uplynulých dva ročníky. Ti, ktorí ich absolvovali, špeciálne pozvanie asi nepotrebnú. Na zaujímavých a stále populárnejších potulkách naším krajom ich určite stretnete aj v tomto roku.

(ba)

Trenčiansky hrad čakajú revolučné zmeny

Trenčiansky hrad prejde počas nasledujúcich dvoch rokov priam revolučnými zmenami. Novinkou bude prístupová cesta vďaka rekonštrukcii už existujúcej cesty cez lesopark Brezina. Archeologický výskum a rekonštrukciu prístupovej cesty bude realizovať mesto Trenčín.

Vybudovanie ďalšieho prístupu vytvorí nový samostatný vstup na hrad s vlastnou pokladnicou v priestoroch Južného opevnenia, ktoré tiež čaká kompletná rekonštrukcia. „Turistom bude k dispozícii väčšia plocha areálu Trenčianskeho hradu, takže budú mať prístup aj do tých častí hradu, ktoré doteraz neboli verejnosti dostupné. Dve pokladnice budú užitočné najmä počas konania podujatí významnejšieho charakteru, kedy sa skrúti čakacia doba,“ vysvetlila Martina Lamačková z Odboru regionálneho rozvoja.

Trenčianska župa investuje do rekonštrukcie viac ako 1,8 mil. eur,

okrem vlastných zdrojov použije aj zdroje z EÚ. Kraj sa stal úspešným žiadateľom o nenávratný finančný príspevok z operačného programu INTERREG V-A SK-CZ na pro-

jekt s názvom TreBuChet – Trenčín, Bučovice, chránime európske tradície. „Ako už z názvu projektu vyplýva, partnermi sú Trenčianska župa, moravské mesto Bučovice

a krajské mesto Trenčín,“ dodala Martina Lamačková.

Skôr ako sa nový vstup na hrad stane realitou, čaká areál lesoparku Brezina archeologický výskum. Plánovaný začiatok stavebných prác na hrade sa odhaduje na prelome marca a apríla. Stavebné úpravy hradu pravdepodobne presiahnu obdobie jedného roka. Úpravy čakajú aj priestory Južného opevnenia, pribudnú informačné tabule, oddychové priestory, lavičky. Naprieč Brezinou až po nový vstup na hrad tiež vznikne tematický náučný chodník i oddychové zóny.

Obnova čaká aj administratívnu budovu, medzi Trenčanmi známu ako Skleník. Na jej rekonštrukciu kraj z rozpočtu vyčlenil 480-tisíc eur. „Súčasne tu vznikne dočasné návštevnícke centrum, v ktorom sa turisti dozvedia informácie o prehlídkach, podujatiach na hrade, expozíciách múzea a pribudne predajňa suvenírov,“ doplnil riaditeľ Trenčianskeho múzea Peter Martiško.

(vb)

Na veľtrhu originálne i chutne

Boli sme v bratislavskej Inchebe, Trenčiansky kraj v cestovnom ruchu znova zabodoval

Na zahryznutie kúpeľné oblátky či krúpna baba, na čítanie zbierka povestí, minimálne na počúvanie gitarové duo, na zvýšenie adrenalínu živý kat, množstvo súťaží, vôňa gastronomických špecialít...

A k tomu veľkolepé divadlo vzdušnej akrobacie v podaní partie Vertigo. Keď sa jedna z účinkujúcich počas slávnostného otvorenia spúšťala zo strechy na bielom plátne, mnohým návštevníkom sa zatajil dych... Takto originálne, vkusne i chutne sa v úvode roka 2018 prezentoval na veľtrhu tu-

ristického ruchu v bratislavskej Inchebe Trenčiansky kraj.

Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región už tradične predstavila na medzinárodnom veľtrhu ITF SLOVAKATOUR, ktorý sa konal 25. – 28. januára 2018 v Bratislave, svoju prácu i viaceré novinky. Prezentačný stánok podporili s ponukou na nadchádzajúcu turistickú sezónu členské oblastné organizácie cestovného ruchu – OOCR Trenčianske Teplice, OOCR Región Horné Považie, OOCR región Horná Nitra

– Bojnice a OOCR Trenčín a okolie. „Prišli s bohatou ponukou propagačných materiálov, máp či dokonca povestí z regiónu. Pre návštevníkov veľtrhu pripravili aj ochutnávku regionálnych špecialít,“ povedal predseda KOCR Trenčín región Juraj Gerlici. Návštevníci stánku si mohli pochutnať na kúpeľných oplátkach z Trenčianskych Teplíc, ochutnať syry, zemiakové posúchy a krúpnu babu z horného Považia, vyskúšať rybacie nátierky z hornonitrianskej AGRO Rybej farmy či napiť sa prievidského piva. Prvý deň veľtrhu patril prezentácii OOCR región Horná Nitra – Bojnice, ktorá účastníkom veľtrhu ponúkla nielen turistické zážitky, ale aj originálne chute či tradičnú hudbu hornonitrianskeho regiónu.

„Sme naozaj rozmanitý región. Máme tu bohatstvo minerálnych vôd, kúpeľov, historických pamiatok. Kúpele v Inchebe zastupujú Tren-

čianskeho múzea v Trenčíne, ktoré predstavilo katovské remeslo a dokonca živého kata.

Priestor na súťažnú prezentáciu využil aj Slovenský zväz kuchárov a cukrárov (SZKC) na 19. ročníku súťažnej výstavy s názvom Poézia v gastronómii. Svoje umenie predvedli žiačky Strednej odbornej školy obchodu a služieb (SOŠ OaS) v Púchove.

V kategórii Cukrárska artistika junior sa študentky Gabriela Miškechová a Kornélia Tichá s prácou „S láskou k prírode“ stali absolútnymi víťazkami a domov si odniesli zlatú medailu. Zlato v kategórii Cukrár junior putovalo študentke z tej istej školy Alene Pažitnej za prácu „Štyri ročné obdobia“. Aj do tretice putovala najcennejšia medaila do Púchova. Súťažná práca „Dar pre kráľovnú Alžbetu II.“ vyniesla študentkám Veronike Fukovej a Karin Juhaniakovej zlato.

Na veľtrhu sa so súťažnými disciplí-

čianske Teplice a Nimnica. História prišli priblížiť zástupcovia z hradov Trenčín a Beckov,“ doplnila výkonná riaditeľka KOCR Trenčín región Eva Frývaldská. Kultúrny program spestřili gitarové duo v zložení Marek Kotian a Roman Mečiar, mladé speváčky Simonka a Michaela Tomíkové či gajdoš Viktor Štovčík. Návštevníkov stánku zaujala aj prezentácia Tren-

nami roztrhlo vrece. V barmanskej súťaži zažiarila Adriána Magočová zo študijného odboru čašník servírka. Namixovala absolútne najlepší chuťový drink. Zmerať sily si do priestorov Incheby prišli aj študenti Strednej odbornej školy v Pruskom. Študentky Andrea Kučerová a Julianna Poláková získali ocenenie za stvárnenie témy Valentín. (ros)

Majstri remesla i nemecký odkaz

Predstavujeme HANDLOVSKÁ DOLINA

V kúte Trenčianskeho kraja sa uprostred viacerých pohorí rozkladá Handlovská dolina. Život v nej v minulosti formovali nemeckí kolonialisti, neskôr sa preslávila aj vďaka zručným remeselníkom. Dnes

vá, ktorá sa nachádza len 10 kilometrov od geografického stredu Európy. V minulosti sa však územie, na ktorom sa dnes mesto rozkladá, volalo Seperdeo, teda Krásny les. V roku 1376 dovolil kráľ Ľudovít I. Henrichovi

sa spája v prvom rade s baníctvom. Nie je to však jediné, čo vie tento región ponúknuť.

Handlovská dolina sa nachádza vo východnej časti prievidského okresu. Tiahne sa pozdĺž rieky Handlovka, ktorá patrí medzi významné prítoky Nitry. Jej územie ohraničujú pohoria – na severovýchode Žiar, na východe a juhovýchode Kremnické vrchy, na západe a juhozápade je to zase pohorie Vtáčnik.

Srdcom celej doliny je Handlo-

Krickerovi založiť na tomto mieste stálu osadu. Názov Handlová je odvodený od jeho krstného mena. Z Heinricha či Honela, Hanela vznikla Hanelova Lehota, z toho Hanelová a následne Handlová. No a v nemčine sa mesto nazýva Krikerhau alebo Krikerhau podľa jeho priezviska.

Trhy v prevažne nemeckých mestách – Handlovej či Prievidzi – podnikli ľudových remeselníkov. Majstri v Ráztočne napríklad vyrábali truhlice, opasky či pracky, v Malej Čausi zase do-

máče šindle. Samotná Handlová sa začína meniť na prelome 19. a 20. storočia, kedy sa z pôvodne poľnohospodárskeho sídla stalo mesto so silným baníckym priemyslom. Ochrannú ruku nad ním dodnes držia dve patrónky – svätá Barbora a svätá Katarína.

Handlovská dolina bývala vyhľadávaným miestom najmä vďaka rekreačnému stredisku Remata. Pre nepriaznivé počasie aj klesajúci záujem lyžiarov ho túto sezónu ani neotvorili. V budúcnosti by sa však mohli športové možnosti v tomto regióne rozšíriť, a to vďaka 50-kilometrovej cyklotrase. Mala by spojiť Handlovú, Prievidzu, Nováky a Partizánske, pričom povedie až k hranici s Nitrianskym krajom. Tento rok plánuje Trenčiansky samosprávny kraj pripraviť dokumentácie pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie. Financie na túto investíciu chce získať prostredníctvom

eurofondov.

Cestovnému ruchu v samotnej Handlovej by mala už zrejme tento rok pomôcť ďalšia novinka. V súčasnosti prechádza významnou rekonštrukciou tamojšia mestská krytá plaváreň a znovuo otvoriť by sa malo aj 20 rokov nefunkčné letné kúpalisko. Vynovené bazény sa budú naplňovať termálnou vodou z vrtu Jozef.

Handlovská dolina sa môže popýšiť krásnou prírodou aj zaujímavými historickými budovami. Banský náučný chodník vám napríklad povie viac o histórii baníctva, ale aj faune a flóre v okolí Handlovej. Otvorili ho ešte v roku 2009, jeho dĺžka je deväť a pol kilometra so začiatkom na Ulici SNP a cieľom pred Baňou Handlová. Za návštevu v regióne tiež stoja zachované domce a kamenné sýpky v Malej Čausi a Jalovci či drevená zvonica v strede obce Lipník.

Brusnianske gule sú z mora

foto: archív obce Domaníža

Z obce Chrenovec – Brusno sa dostanete ku geologickej zaujímavosti, ktorá nemá v Trenčianskom kraji obdobu. Trojcentimetrové až dvojmetrové pieskovcové útvary by ste na Slovensku našli už iba na Kysuciach.

Svojím tvarom pripomínajú najčastejšie gule, nájdu sa však medzi nimi aj elipsy či hríby. Objavíte ich v lome nad miestnym cintorínom, či už v jeho stenách alebo voľne roztrúsené na prístupovej ceste. Brusnianske gule

sú pre viacerých ľudí záhadou, rôzne špekulácie o ich pôvode sa však nezakladajú na pravde. Vytvorila ich sama príroda pred miliónmi rokov. Formovať ich malo ešte more, ktoré z Ponitria ustupovalo počas starších treťohôr. Nachádzali sa na jeho dne a vznikali podobnou chemickou reakciou ako perly.

V minulosti bolo brusnianskych gúl viac, rovnako ako tých kysuckých. Mnohé z nich si však so sebou odniesli ľudia a dnes sú súčasťou ich záhrad. K tým, ktoré zostali, vás zavedie aj náučný chodník priamo z obce. Na jeho trase sa nachádzajú oddychové miesta s lavičkami a ohniskami.

dvojstranu pripravila: (baš)

A B E C E D A

Baňa

• Handlovská baňa je vôbec najstaršou hnedouhoľnou baňou na Slovensku, priemyselná ťažba sa tu začala ešte v roku 1909. Hornitrianska hnedouhoľná panva je najbohatšou a najrozsiahlejšou v Slovenskej republike.

Svätá Barbora a svätá Katarína

• Barbora je patrónkou baníkov. Podľa legendy ju prenasledoval otec, keď sa pred ňou roztvorila skala a ona sa do nej skryla. Druhou patrónkou Handlovej je svätá Katarína, ktorej je zasvätený aj tamojší kostol.

Henrich Kricker

• Na územie dnešnej Handlovej prišiel z Kremnice, spolu s asi 200 rodinami. V zakladacej listine sa okrem iného píše: „Henrich, rečený Chrikeer, na istom lesnom mieste zvanom Seperdeo, niekedy prázdnom, dedinu založil a množstvom ľudí ozdobil.“

Nemčina

• V minulosti sa v Handlovej a jej okolí ozývala často. V súčasnosti ňou hovorí viac ako 100 miliónov ľudí a patrí medzi desať najpoužívanejších jazykov na celom svete.

Vrt Jozef

• Jeho oficiálny názov je RH -1. Má hĺbku 1201,3 metra a výdatnosť 15 litrov za sekundu. Termálnu vodu z neho privedú na handlovské kúpalisko, ktoré po rokoch chátrania opäť ožije.

Remata

• Rekreačná oblasť pri obci Ráztočno. Tamojšie lyžiarske stredisko malo ako prvé umelé osvetlenie. Zároveň sa ako prvé na Slovensku v roku 1989 stalo strediskom športu pre zdravotne postihnutých, pre mládež i reprezentáciu.

Handlovčan z Kanady, ktorý ohúril svet

Na konte má mnohé ocenenia, okrem iných aj prestížneho Oscara či britskú cenu BAFTA. Jeho prácu môžete obdivovať v približne 20-tke filmových kúskov. Vladimír Valovič sa presadil v tvrdej konkurencii a vo svete vizuálnych efektov patrí medzi svetovú špičku.

Z rodnej Handlovej odišiel, aby sa mohol učiť a následne robiť to, čo ho baví. Momentálne žije aj s rodinou v kanadskom Vancouveri. „Stále sa považujem za Handlovčana. Aj keď tam roky nebývam, to, čo som tam prežil, sa nedá zabudnúť. Vždy sa tam rád vraciam a možno sa aj vrátim natrvalo. Keď môžem, vždy sa rád zapojím do aktivít, ktoré spravia dobré meno mestu,“ hovorí Vladimír Valovič.

Počas svojej kariéry spolupraco-

foto: archív Vladimíra Valoviča

val na známych filmových trhákoch ako Piráti z Karibiku, Harry Potter či Gravity. „Najťažšie boli asi The Finest Hours s počítačovou vodou a Justice League s finálnou bitkou celou generovanou počítačom, takzvané full CG scény,“ doplnil. Jeho práca si vy-

žaduje fantáziu, vynaliezavosť a odolnosť voči stresu – čas na tvorbu záberov sa skraca a nároky stúpajú. „Často klient sám nevie, čo presne chce, takže čaká, kým my niečo vytvoríme, a keď to je na 95 % hotové, tak to celé zmení. Je potom dosť náročné dohnať stratený čas a vytvoriť niečo nanovo,“ povedal Vladimír Valovič. Svoje skúsenosti sa snaží podať ďalej aj prostredníctvom vlastnej online školy Compozitive na vizuálne efekty a compositing v online forme. S jej fungovaním je spokojný. „V januári sa otvorila nová, zatiaľ najväčšia trieda a už po 3 týždňoch mám skvelé odzvy od nových študentov. Vekový priemer je 22 – 25 rokov, ale začínajú na cca 17 – 18 a končí na 45 rokoch,“ uzavrel.

Poznáme víťazov TOP V CESTOVNOM RUCHU Trenčianskeho kraja pre rok 2017

Burgre si vybrala verejnosť

Krajská organizácia cestovného ruchu Trenčín región sa po prvýkrát rozhodla udeliť ocenenia pre najlepších v turizme Trenčianskeho kraja. Týmto spôsobom chce oceniť prácu tých, ktorí rozvíjajú cestovný ruch v regióne a ktorí sa svojou činnosťou prispievajú k tomu, aby boli v kraji turisti spokojní.

Do prvého ročníka udeľovania ocenení zaradila KOCR Trenčín región štyri kategórie: TOP gastro zariadenie, TOP ubytovacie zariadenie, TOP inovácia v cestovnom ruchu a Osobnosť

cestovného ruchu. Do hlasovania o najlepšie gastronomické zariadenie v kraji bola zapojená verejnosť. Obyvatelia kraja tak mali možnosť zaslať nominácie a následne hlasovať za obľúbené reštaurácie, kaviarne, bary a bistrá. Do on-line hlasovania, ktoré rozhodlo o víťazovi v kategórii „TOP GASTRO ZARIADENIE“, sa zapojilo viac ako 4-tisíc hlasujúcich. O titul najlepšej gastro prevádzky bojovali prestížne štvorhviezdičkové reštaurácie s malými vegetariánskymi bistrami či módnymi barmi. Chuťové pohárik

hlasujúcich však najviac potešili burgre z Remy's Bistro & Pub v Trenčíne. O ďalších troch kategóriách rozhodla odborná verejnosť zložená zo zástupcov oblastných organizácií cestovného ruchu, krajskej organizácie cestovného ruchu a predstaviteľov verejného sektora. Nakoľko v Trenčianskom kraji pôsobia štyri oblastné organizácie zodpovedné za rozvoj turizmu na lokálnej úrovni, každá z nich predložila do kategórií svojich nominantov. Ocenenia víťazom slávnostne odovzdal predseda KOCR Trenčín

región Juraj Gerlici spolu s predsedom odbornej poroty Štefanom Škultetým počas veľtrhu ITF SlovakiaTour v Bratislave. „Oceneným srdečne blahoželám a som rád, že sme takýmto spôsobom mohli oceniť ich poctivú prácu a úspechy v oblasti služieb pre turistov. V udeľovaní ocenení chceme pokračovať aj v budúcnosti, aby sme motivovali podnikateľov ku kvalitným službám a k tvorbe takých produktov, ktoré prilákajú čoraz viac návštevníkov do nášho kraja,“ ozrejmil podstatu súťaže Juraj Gerlici.

OSOBNOSŤ CESTOVNÉHO RUCHU

Z radu podnikateľov bol za osobnosť cestovného ruchu menovaný Martin Pavlík, riaditeľ Kúpeľov Nimnica, a.s. Pod jeho vedením zažívajú kúpele modernizáciu, rozvoj a rozmach. „Bolo to pre mňa veľké prekvapenie, v rámci kraja máme v kúpeľníctve silnú konkurenciu a my sa skôr radiame k mladším bratom, ktorí ešte majú čo doháňať. Je to povzbudivé a záväžujúce zároveň, treba neustále pracovať nielen na materiálovom, ale aj ľudskom rozvoji,“ vyjadril sa riaditeľ najmladších kúpeľov na Slovensku. Spolupracovníci Martina Pavlíka vnímajú ako veľmi schopného manažera s mimoriadne ľudským prístupom. Počas jeho pôsobenia kúpele zaznamenali prudkú výstavbu a rekonštrukciu budov, hotela, reštaurácie i kaviarne. Pod jeho vedením v kúpeľoch pracuje vyškolený a odborne zdatný personál v prevádzkovej i liečebnej časti. Ambicióznosť, svedomitosť a mladistvá energia Martina Pavlíka sa odráža v napredovaní kúpeľov, ktoré si pre pokojnú, priam rodinnú atmosféru a blahodarné liečivé účinky obľubuje čoraz viac kúpeľných hostí.

TOP GASTRO ZARIADENIE

foto: Remy's Bistro & PUB

Najlepších v cestovnom ruchu nevyberala len odborná porota. Hlas najlepšiemu gastro zariadeniu v kraji mohla odovzdať verejnosť. Spomedzi 44 nominácií získalo najviac hlasov Remy's Bistro & PUB v Trenčíne. „V gastronómii ide hlavne o to, aby sa ľudia v podniku cítili naozaj dobre a aby tam bol príjemný personál. Návštevníci si hneď všimnú, či je obsluha ochotná alebo nie. Budeme na sebe ďalej makat,“ priblížil svoju filozofiu majiteľ víťaznej reštaurácie Martin Čelechovský. Chutné burgre vyhrali s veľkým náskokom nad vegetariánskym menu či medzinárodnou kuchyňou. „Cieľom súťaže bolo upriamiť pozornosť na verejnosťou obľúbené stravovacie zariadenia v našom kraji, oceniť ich prácu a kvalitu poskytovaných služieb. Keďže išlo o prvý ročník súťaže, na spiestrenie výberu sme do kategórie TOP gastro zariadenie zaradili okrem reštaurácií aj bistrá, kaviarne, čajovne či bary,“ ozrejmila výkonná riaditeľka KOCR Trenčín región Eva Frývaldská.

OSOBNOSŤ CESTOVNÉHO RUCHU

V kategórii Osobnosť cestovného ruchu sa odborná porota rozhodla udeliť ocenenia pre zástupcu neziskového, ale aj podnikateľského sektora. Ocenenie Osobnosť cestovného ruchu získal Anton Blaho z Hipoterapeutického združenia HIPO MAČOV. Združenie bolo vytvorené so zámerom poskytnúť telesne postihnutým deťom a dospelým možnosť aktívne využívať voľný čas s priamym vplyvom na ich zdravotný stav. Návštevníkom ponúka rekreačnú a liečebnú jazdu na koni pod vedením skúsených inštruktorov, ktorí záujemcov naučia, ako zaobchádzať s koňmi, sedlať ich, čistiť, ale aj samotné základy jazdenia. Anton Blaho sa však venuje aj zbieraniu kultúrnych tradícií z regiónu. V samotnom Máčove kúpil niekoľko pôvodných domčekov, ktoré „zaodel“ do pôvodného šatu. „Čím je človek starší, tým viac sa vracia k prežitému detstvu. Či už to bolo kosenie, mlátenie, oranie. A to všetko si u nás na máčovských dvoroch môžete pozrieť. Máme tam múzeum, kde nájdete všetko od ľudového bývania až po stroje, ktoré sa používali na obrábanie pôdy aj zber úrody,“ opisuje svoju rodnú dedinku niekdajší úradník, dnes zaniatený zberateľ ľudových tradícií Anton Blaho. Každý rok tu usporadúva aj tzv. Máčovské dni. Ľudia zo širokého okolia sem prichádzajú sledovať prácu furmanov, ale vynechať nemôžu ani miestnu pekáreňku. Čerstvý chlieb či osúch chutia akosi zázračne. Či už je to receptom alebo atmosférou, ostáva záhadou.

TOP UBYTOVACIE ZARIADENIE

Ocenenie TOP ubytovacie zariadenie pre rok 2017 získal trenčiansky Hotel Elizabeth****, ktorého kvalitu poskytovaných služieb potvrdzuje množstvo spokojných zákazníkov. Hotel je výnimočný svojou polohou priamo pod

foto: Hotel Elizabeth

Trenčianskym hradom, prešiel komplexnou rekonštrukciou, vďaka čomu uspokojí potreby aj najnáročnejších klientov. Hotel je zaradený do siete historických hotelov Európy a získal množstvo prestížnych medzinárodných ocenení, ako napr. Hoteliér roka 2016, World Luxury Hotel Awards 2017 či Luxury Cultural Retreat 2017.

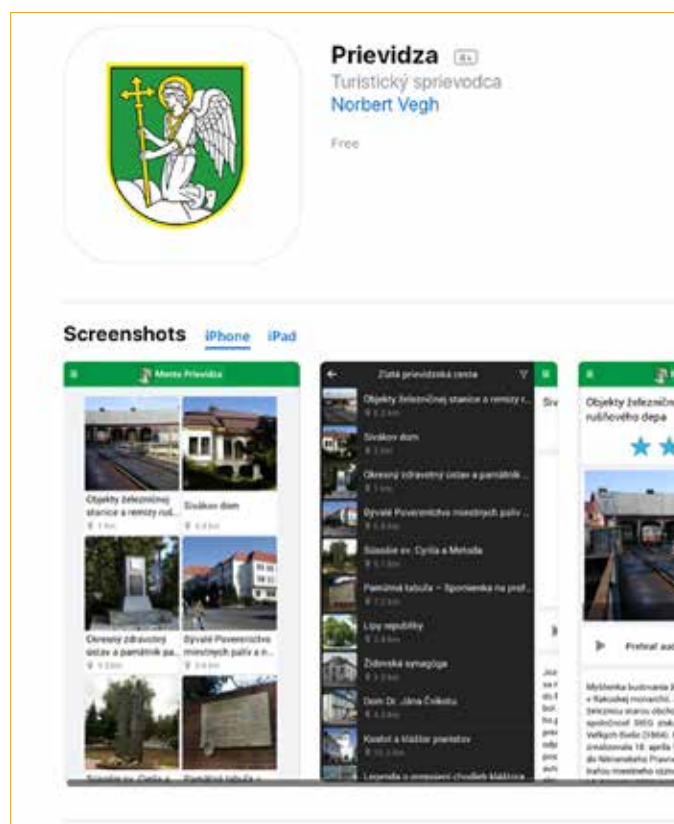
TOP INOVÁCIA V CESTOVNOM RUCHU

V kategórii TOP inovácia v cestovnom ruchu boli udelené dve ocenenia. Jedno pre Domček na strome (Tree House), ktorý bol postavený na stromoch v blízkosti kúpeľného parku v Trenčianskych Tepliciach. Domček nie je klasickým ubytovacím zariadením. V jeho filozofii dominuje návrat k prírode a zážitková turistika. V širokom okolí je jediným ubytovacím zariadením tohto druhu. Návštevníkov láka na pobyt v korunách stromov, ale aj na chutné raňajky, ktoré si na strom vytiahnete lanom v raňajkovom košíku.

foto: Mesto Trenčianske Teplice

Ďalšou top inováciou v roku 2017 sa stal Mobilný turistický sprievodca Prievidza – moderná mobilná aplikácia pre návštevníkov mesta Prievidza, ktorá je dostupná v slovenčine aj v angličtine. „Podaril sa nám veľmi zaujímavý produkt, ktorý určite ocenia turisti, ktorí prídu do Prievidze. Mobilná aplikácia zahŕňa QR kódy, jednoduchové telefonovanie či jazykové mutácie,“ ozrejmil tvorca aplikácie Norbert Végh. Aplikácia predstavuje takmer 30 bodov záujmu nielen v meste Prievidza, ale i v okolí s uvedením kontaktných údajov, webového sídla či otváracích hodín. Súčasťou aplikácie je projekt Zlatá prievidzská cesta so 45 zastaveniami pri historických objektoch, pamätníkoch a pod. V aplikácii nechýbajú mapy, GPS navigácie a informácie formou QR kódov.

Kopanice na lyžiach

Lyže a myjavské kopanice. Že vám to k sebe akosi historicky nepasuje? Aj my sme najskôr ostali v pomykove, lenže časy sa menia. Zimné radovánky v tomto regióne už zopár rokov spestruje lyžiarske stredisko Skiland Stará Myjava. Nachádza sa v pohorí Biele Karpaty, desať kilometrov severne od mesta Myjava a na skok od štátnej hranice s Českou republikou, a vyzerá to tu fajn. V rámci seriálu Turistická polícia sme si na rekreačnú oblasť Stará Myjava posvietili zblízka a preverili, čo všetko vie návštevníkom ponúknuť v zime.

TURISTICKÁ POLÍCIA

Napriek tomu, že v čase našej návštevy v polovici februára okolitá krajina pripomínala skôr prichádzajúcu jar, v lyžiarskom stredisku bolo rušno. Vďaka umelému zasnežovaniu a vhodnej orientácii svahu si lyžiari a podchvíľou i malí sánkari užívali bielu zjazdovku. Stredisko prevádzkuje aj večerné lyžovanie, nachádza sa tu

požičovňa lyží, snoubordov, ski servis a parkovisko priamo v areáli. Nechýba občerstvenie, bufet rovno pod svahom, kde okrem kávičky ponúkajú aj iné, nielen tekuté dobroty. Prázdne žalúdky tu majú na výber z klasickej ponuky rýchlych jedál, čo malým i veľkým lyžiarom vždy príde vhod. A potom šup ho na svah! Nie s lyžami, tentoraz len v turistických topánkach šliapeme hore na hrebeň. Kvôli kondičke aj výhľadu na okolitú krajinu.

Podľa slov súčasného majiteľa Mikuláša Szitu, ktorý schátralé stredisko zrekonštruoval do súčasnej podoby, tu lyžovačka trvá plus-mínus od konca decembra do polovice marca, v závislosti od počasia. „Chodia k nám lyžiari zo západného Slovenska, Bratislavy, Trnavy, Záhoria a celá Myjava. Tešíme sa, že sa u nás ľuďom páči, a dúfame, že zima nám ešte túto sezónu ušetrí snehu aj mrazu.“ Mierny svah je vhodný pre začínajúcich a stredne pokročilých lyžiarov, využívajú ho najmä pri lyžiarskych výcvikoch. „Keď vyjde takéto parádne

počasie ako dneska, je to tu bez chyby. Žiadne čakanie v rade na vlek a pohodová atmosféra. Moje dcérky som tu učil lyžovať a pozrite na ne, ako super im to ide!“ hovorí pán Ján zo Starej Turej, ktorý stredisko navštevuje s rodinou pravidelne. Územie patrí do chránenej krajinskej oblasti, na kvalitu prírodného prostredia sa tu kladie dôraz. Prečo ho teda ne-

www.skiland.sk.

Ani mimo zimnej sezóny netreba mať hlavu v smútku, v stredisku sa počas roka organizujú rôzne akcie, koncerty, motorkárske zrazy či futbalové stretnutia. V širšom okolí je k dispozícii viacero dobre značených turistických trás, asi najzaujímavejšou je hlavná hrebeňová trasa vedúca takmer celým hrebeňom Bielych Karpát.

využiť na ozajstnú kopaničiarsku lyžovačku? Aktuálne lyžiarske podmienky odporúčame sledovať na internetovej stránke strediska

Malebná krajina a hustá, málo frekventovaná sieť ciest má tiež výnimočný potenciál pre rozvoj cykloturistiky.

Každý poriadny výlet si žiada uspokojiť i chuťové poháriky. Ponuka gastroslužieb v okolí je skromná, no ako sme sa presvedčili na vlastnej koži, ich kvalita je prekvapivo vysoká. Cestou z lyžiarskeho strediska, neďaleko vodnej nádrže Stará Myjava, zastavujeme pri nenápadnej reštaurácii s názvom Tobb restaurant. Napriek tomu, že budova na prvý pohľad nenaznačuje veľký zážitok, interiér a ponuka jedál nás presvedčili o opak. Milý personál a vkusné zariadenie vytvárajú skutočne prí-

jemnú atmosféru. Ochutnávame slepačí vývar, kačacie prsia na batatovom pyré a lososa so zelelinou. Konštatujeme, že jedlo by s prehľadom mohlo konkurovať aj vychyteným reštauráciám. Po ceste miňame i reštauráciu Na nátoni, ktorá by podľa prečítaných recenzií tiež stála za zahryznutie. Škoda, že počas našej návštevy bola plne rezervovaná, a tak sme nemohli okúsiť, čo ponúka.

Ako vždy pátrame i po zaujímavostiach širšieho okolia. Príjemne nasýtení sa vyberáme cez kopanice na vyhliadkovú vežu Poľana. Zvlnený terén malebnej kopaničiarskej krajiny nás skutočne očaril. Asi osemkilometrová cesta pomedzi roztrúsené pôvodné domčeky je zážitkom. Človek má pocit, akoby sa tu zastavil čas. Už z diaľky nás víta drevená rozhľadňa. Do výšky 20 metrov vyrástla v roku 2010 vďaka projektu „Pozri-me sa cez hranice z výšky“, ktorý na česko-slovenské hranice priniesol viacero rozhľadní. Je situovaná na najvyššom mieste v okolí s nadmorskou výškou 530 metrov. Poskytuje skutočne krásne výhľady na Biele Karpaty, masív Veľkej Javoriny, Myjavskú pahorkatinu, Malé Karpaty, Považský Inovec, Tribeč, Vtáčnik i Strážovské vrchy. K veži vedie aj asfaltová cesta z Myjavy. Ak sa rozhodnete pre tento výlet, je to skutočne dobrá voľba.

Po ceste sa zastavujeme pri vodnej nádrži Brestovec. Hladinu stráži zopár rybárov. V lete sa tu možno sliť, na vlastné riziko kúpať a ak je tuhá zima, dá sa tu i korčuľovať. Je to pokojné miesto a odporúčame ho skôr tým, čo majú chuť v pokoji relaxovať. Pri reštaurácii Tobb sa nachádza ďalšia vodná plocha – vodná nádrž Stará Myjava, ktorá vraj patrí medzi najobľúbenejšie v regióne. Využíva sa na kúpanie, člnkovanie, slnenie či rybárčenie, v jej blízkosti sa nachádzajú ubytovacie zariadenia a ihriská, areál je frekventovaný aj vďaka detským táborom.

Na záver kopaničiarskych potuliek sa nám v mysli vynárajú verše ešte zo školských čias. „Stojí, stojí mohyla. Na mohyle zlá chvíľa, na mohyle tŕnie, chrastie a v tom tŕní, chrastí rastie...“ Zo Starej Myjavy je to na Mohylu generála M. R. Štefánika na Bradle na skok. Neodolali sme a urobili sme si zastávku pri monumente národného, ale aj európskeho rozmeru. Vrcholné dielo architekta Dušana Jurkoviča je národnou kultúrnou pamiatkou, ktorá bola v roku 2009 zapísaná do zoznamu Európskeho kultúrneho dedičstva. Výhľad na zvlnený terén posiaty kopcami, poľami a lúkami, na roztrúsené kopanice a sídla ešte viac umocňujú zážitok z tohto pietneho miesta. K mohyle vedie asfaltová cesta i turistický chodník z Brezovej pod Bradlom, ale aj turistický chodník zo Štefánikovho rodiska, obce Košariská. Spravidla sú zahalené

bielou perinou, tohtoročný február je výnimkou.

Kopanice ponúkajú z roka na rok viac. Prekrásnu prírodu, výlety, kultúrne a historické bohatstvo, športové vyžitie, kvalitnejšie služby a hlavne dušu. Tento krásny kút Slovenska stojí za návštevu v každom ročnom období. Dobré znamenie pre každého výletníka.

text a foto: (bafa)

Strava	10/10
Ubytovanie	8/10
Wellness	-/-
Obsluha	10/10
Lokalita	9/10
Celkový dojem	9/10

Každá dedina má svoje čaro. Životom ju sprevádzajú mýty, povery, legendy i „slovné hračky“. Domaniža nie je výnimkou. Ženské jazyky tvrdia, že chlapi to tu majú jednoduchšie. Vraj keď ich po dedine začnú strašiť svokry, majú tisíc možností, ako ujsť. Domaniža je totiž pestrá križovatka ciest. A vždy aj bola. Kedysi tadiaľto viedla Jantárová cesta a neskôr i takzvaná Dukátová cesta. Niže kostola sa vždy konali jarmoky, kde obchodníci ponúkali tovar z najrôznejších končín. A keď sme pri tých cestách, z Balkánu sem trafil jeden obchodník aj dnes. Široko-d'aleko nenájdete lepšiu zmrzlinu ako tú od neho.

NA KONCI KRAJA

Ned'aleko strojárenskej metropoly Považia sa nachádza malebná a svojho času stredisková obec Domaniža. Miestnych najlepšie rozpoznáte podľa prezývky. Priezvisko je v tomto chotári len povinnou jazdou, presnejšie nutnou úradnou položkou v občianskom preukaze. Len tak medzi nami, starostom obce je aktu-

álne „chlap od Jánošíkov“, volá sa František Matušík.

Spomínať Jánošíka v tomto roku v obci je priam symbolický akt. Od narodenia slovenského národného hrdinu, najznámejšieho zboj-

níka Juraja Jánošíka, totiž plynie okrúhlych 330 rokov. A hoci sa jeho narodenie a život spájajú hlavne s Terchovou, verdikt súdu na jeho popravu má svojim spôsobom na svedomí práve Domaniža.

Bol to omyl

Vráťme sa teda do histórie. Oblúbený domanižský farár Vrtík bol na ceste za svojimi pracovnými povinnosťami – šiel spovedať. Na jednom z hlavných horských ťahov však natrafil na zbojníkov, čo patrili do Jánošíkovej skupiny. Napadli ho, postrelili a farár Vrtík nakoniec zraneniam podľahol. Otázne je, či ho zbojníci doviedli do dediny sami, alebo ho naložili na koňa a ten ho do dediny priviezol popamäti. Súčasné generácie Domanížanov totiž poznajú obe verzie legendy. V každom prípade sa sudy na Liptove dozvedeli o tom, že Jánošíkova partia má na svedomí smrť farára. Dovtedajšie dôkazy nepostačovali na jeho odsúdenie. Hák za rebrá mu s čistým svedomím zavesili až na základe tejto udalosti. Iste ste si všimli, že pri tragédii farára Vrtíka sme uviedli Jánošíkovu skupinu, nie priamo Jánošíka. Dôvod je jednoduchý. Dva roky po verdikte trestu smrti totiž vyšlo najavo, že Juraj Jánošík sa v lese s farárom Vrtíkom nestretol a pri incidente nebol. Hák, na ktorý ho zavesili, „ukuli“ v Domaníži omylom.

Sprístupnia rakvu s farárom?

Osud farára Vrtíka aj Juraja Jánošíka to však nezmenilo. Jánošík dodnes ostal symbolom hrdinu, ktorý bohatým bral a chudobným dával. A farár Vrtík dodnes ostal v Domaníži. Telo duchovného z úcty zabalzamovali a uložili do zadnej časti kostola. Podľa miestnych je stále zachované. Obec chce po vzore Žofie Bosniakovej priblížiť život aj tragickú smrť svojho oblúbeného kňaza širokej verejnosti a rakvu sprístupniť.

Farára nezačali Domanížania velebiť až po jeho skone. Pre miestnych farníkov a obec urobil veľmi veľa. Okrem iného tu vybudoval prvý organ. Domaníža, teda „domy nižšie“ vznikla pod hradom, ktorý sa vypínal nad dolinou. Na skale, kde kedysi stál, dnes stojí základná škola. Počas jej výstavby sa pri kostole podarilo nájsť bronzové pozostatky, no vtedajšie zriadenie histórii neprialo. Zopár nálezov sa nachádza v múzeách v Prahe a v Budapešti. Pôvodná dedinka sa rozprestierala na mieste nad dnešnou turistickou atrakciou Tri studničky. Zo zanedbaného priestoru nadšenci dokázali vybudovať útočisko pre celé rodiny. A keďže sme v Domaníži, musíme opäť spomenúť cesty.

Dvere bez kľučky do minulosti

Tri studničky pôsobia ako ďalšia križovatka, tentoraz turistická. Hradní páni tu žili na mohutnej skale. Nie, svoje ctené nohy nedrali po krkolomných cestičkách. Bezpečný a pohodlný presun ku kostolu, ktorý je na ďalšom kopci, si zabezpečili dreveným mostom. Dnes by sme

ho možno nazvali estakádou. O tejto historickej architektúre sa dozvedáme pri káve a domácich koláčikoch. Pani Mária Porubčinová, naša hostiteľka, ponúka ešte viac – berie nás na miesto činu. Stojíme pri pôvodných mohutných drevených dverách na kostole. Pred nami je výhľad na skalu, kde dnes namiesto hradu stojí škola. A zrazu sa naša predstavivosť rozbíha na plné obrátky. Kamenné klenby presne určujú, kde sa panská cesta začínala. Zrazu je nám jasné, ktorým smerom by sme ju na mies-

te zemepána postavili aj my. Vyhliadky, ktoré ponúkajú prechádzky v korunách stromov, boli jednoducho populárne už pred stáročiami.

Ozaj, a dvere do kostola, pri ktorých stojíme, nemajú kľučku z vonkajšej strany. „To aby sa do kostola nedostali vandali. Je to pôvodný prvok. Takto kedysi vyzerali všetky kostolné dvere. Otvoriť ich mohol len kostolník zvnútra. Hneď za nimi stojí krstiteľnica,“ opisuje pani Mária. Zároveň ukáže na dve kultúrne pamiatky – lipy. Majestátne, krásne, hoci občas problematické. Nevadí, beztak je to domanižská pýcha.

O krasliciach sa učilo v škole

Ludia sú tu pyšní aj na svojich rodákov, špeciálne na krasličiariku Štefaniu Dudákovú, rodenú Čelkovú. Jej remeslo dnes ostalo v rukách detí, vnúcat a pravnúcat. Maľovať alebo písať, ako tu hovoria miestni, veľkonočné vajíčka učila za života aj Domanížanov. Kto v obci chodil do školy, prešiel aj kurzom písania kraslíc. Ot-

foto: archív obce Domaniža

covia vyrobili „aplikátor vosku“, teda drevenú paličku s plechovým lievikom na konci. Gazdiné vyfúkli vajíčka a išlo sa na to. Prvý voskový ornament a namočiť do farby. Ďalší ornament a iná farba. Ďalší voskový vzor a opäť iná farba. Tento postup sa opakuje aj desaťkrát. A keď si myslíte, že máte kraslicu hotovú, tak finále prichádza až teraz. Vrstvy vosku treba naozaj opatrne odlúpiť. Ak sa vajíčko pod návalom stresu nerozsype, blahoželáme. Domanižská kraslica je na svete.

O tejto metóde sa počas štúdia na vysokej škole učila aj právnička Štefanie Dudáková. „Najskôr som len počúvala. Potom mi to však nedalo a priznala som sa, že krasličiarica, o ktorej sa učíme, je naša babka. A že jej tradičné voskové kraslice vyrábame doma dodnes,“ hovorí Terézia Kulichová, ktorá inú techniku zdobenia ani nepoužíva. A čím náročnejší vzor, tým väčšími to ju i celú rodinu bavi. Aplikácia vosku na vajíčka však nie je náhodná. Každý Domanižan vám povie, ako sa ten-ktorý vzor volá. Konva-

linka, veľká cagaňa, hrable, čečinka... Dokonca existuje kniha o slovenských krasliciach, kde sú dopodrobna popísané aj domanižské vzory. „Pozrite, tu pod jednu kraslicu napísali, že „bez bližšieho názvu“. Ona však meno má. Zabudnutá. Pravdepodobne tento názov pomýlil autora knihy a pod obrázok slzičkového vzoru sa dostalo toto,“ listuje v knihe vnuk Štefanie Dudáková a zaniatený zberateľ ľudových tradícií Juraj Kulich. Jeho mama Jurena vyťahuje doma v kuchyni ďalšie a ďalšie kraslice.

Na stole aj na známke

Do Domaniže sme zavítali počas fašiangov, do Veľkej noci ostáva len niekoľko týždňov. U Kulichovcov sa zohrieva vosk, farbí, nanáša vosk, farbí a takto dookola. Medzitým sa tu doladuje veľká vec. Obec si totiž tento rok pripomína

750. výročie prvej písomnej zmienky. A oslavy Domaniže by sa mali niesť aj v duchu kraslíc. Do rúk sa nám dostáva aj poštová známka, na ktorej je vyobrazená domanižská kraslica. Terézia s babkou Jurenou akoby pod mikroskopom prezerajú vajíčka. Našli ho. Veľárový vzor, ktorý je na známke, je aj u Kulichovcov na stole. Vzápätí držíme v ruke originál.

Na rozlúčku nám táto rodina medzi dvermi povie o zaujímavej miestnej tradícii. Aj stavanie mája sa v Domaniži spájalo s veľkonočnými vajíčkami. Dievka, ktorej do rána pred domom vyrástol máj a chystala svadbu, musela pre svojho milého nachystať jedno veľké a deväťdesiatdeväť malých kraslíc. Väčšinou na to nebola sama, kamarátky a príbuzné jej rady pomohli.

V Domaniži je to tak, pomáha každý. So všetkým a pri všetkom.

Radovan Stoklasa, Martin Petrík

Žiadosti o dotácie do konca apríla

Kultúrne či športové podujatie môžu obyvatelia Trenčianskeho kraja realizovať s podporou župy, ktorá na aktivity a tvorbu najrôznejších podujatí vyčlenila finančné prostriedky v rámci svojho dotačného systému.

Peniaze idú na organizáciu kultúrnych a športových podujatí, na akcie z oblasti sociálneho zabezpečenia, nákup krojov či drobného vybavenia pre dobrovoľné hasičské zbory (DHZ) v kraji. Len za minulý rok bolo na župnom úrade zaevidovaných re-

kordných 340 žiadostí o finančný príspevok z dotačného systému TSK. Tak ako vlani, aj tentoraz je finálny termín na podanie žiadostí do konca apríla. „Oproti roku 2017 sme v dotačnom systéme TSK aj kvôli nárastu predložených žiadostí navýšili sumu pre žiadateľov. Verím, že aj vďaka tomu sa nám podari uspokojiť väčší počet predložených žiadostí,“ komentoval situáciu trenčiansky župan Jaroslav Baška. Na tento rok bola pre dotačný systém TSK schválená suma 300-tisíc eur.

O finančný príspevok sa môžu uchádzať fyzické osoby – podnikatelia, právnické osoby či občianske združenia. V priebehu kalendárneho roka môže byť úspešnému žiadateľovi poskytnutá len jedna dotácia. Maximálna výška príspevku je pritom 50 % z celkového rozpočtu projektu, resp. 50 % zo skutočných vynaložených výdavkov na projekt, najviac však do výšky 3 300 eur. Viac info na www.tsk.sk v sekcii Financie v rubrike Dotácie a príspevky.

(ms)

O budúcnosti hornej Nitry bez uhlia

Transformácia regiónu hornej Nitry, jej prechod od uhlia je dlhodobý proces a vyžaduje si všestrannú súčinnosť. Aj tieto slová odznegli na rokovaní s názvom „Príprava na prechod od uhlia“. Európsku komisiu tu reprezentoval jej podpredseda Maroš Šefčovič.

O rozvoji hornej Nitry prišli diskutovať zástupcovia vlády, samospráv i súkromného sektora. Hoci má v súčasnosti prívlask banícky región, v blízkej

budúcnosti to tak zrejme nebude. A keďže na ťažobný priemysel je tu naviazaných viac ako 7 500 pracovných miest, región treba komplexne pripraviť na zmenu.

S tým je spojená potreba kvalitnej infraštruktúry aj zvýšenie atraktivity regiónu pre investorov. Práve toto boli nosné témy stretnutia. Riešenia, ku ktorým pracovné skupiny postupne dospeli, by mali byť šité na mieru tohto regiónu. Až do leta môžu samosprávy a samotní zástupcovia podnikateľského sektora predkladať návrhy na projekty, ktoré by z hornej Nitry spravili moderný a atraktívny región.

(ba)

Po prvý raz žena Novozvolené plénum Trenčianskeho samosprávneho kraja z novembra 2017 už naplno pracuje, no podpredsedov si zvolilo až v januári. TSK budú v tomto volebnom období zastupovať traja podpredsedovia. V poradí druhé volebné obdobie ostáva vo funkcii podpredsedu Jozef Trstenský, jeho kolegom sa stal Jozef Božík. Treťou podpredsedníčkou sa po prvý raz v histórii TSK stala žena – Eleonóra Porubcová. Vicežupan i vicežupanka pracujú ako poslanci neuvolnení na výkon funkcie.

Kto je primátor roka?

Celoslovenský informačný portál slovakregion.sk zverejnil výsledky v ankete o najlepšie mesto, obec, primátora a starostu na Slovensku. Najlepším primátorom roka 2017 spomedzi všetkých slovenských kolegov sa stal šéf radnice v Novom Meste nad Váhom a vicežupan Trenčianskeho samosprávneho kraja Jozef Trstenský.

(gab)

Študenti z Partizánskeho majú vlastnú firmu

Študenti Strednej odbornej školy v Partizánskom prišli s výborným nápadom. Založili si firmu zameranú na výrobu a predaj jednorazových, kompletne kompostovateľných ekologických téglikov.

„Tégliky pretvárame a vkladáme do nich organické semenka rôznych druhov rastlín, ktoré našim zákazníkom po použití téglika vyrastú,“ uviedla riaditeľka JA Firmy EKOVERDE Mária Jakubíková. Sú to napríklad rukola siata, pažitka pravá, šalvia lekárska, žerucha, tymian, valeriánka alebo bazalka. Spomínané ekologické tégliky môžu zákazníci vyhodit' do Eko-verde koša, ktorý sa nachádza v priestoroch školy. Tégliky z košov odvezú na rôzne miesta, kde z nich následne vyrastú rastliny. „Ľudia na celom svete si jednoducho zvykli vypit' nápoj z plastové-

ho pohára a potom ho bez výčítiek hodiť do koša. Väčšina z nás si to neuvedomuje, ale vytvárame tým neskutočné veľké množstvo odpadu. Rozhodli sme sa nahradiť umelé, neekologické tégliky našimi rozložiteľnými, ktoré oboha-

cujú prírodu o nové rastliny a nevytvárajú ďalší odpad,“ doplnila Mária Jakubíková.

„Trenčiansky samosprávny kraj sa už štvrtý rok usiluje naplňovať ideu projektu Zelená župa. Študenti zo SOŠ Partizánske svojím nápadom

pomáhajú osвете a skvalitneniu životného prostredia v našom kraji,“ povedal Martin Maciček, manažér projektu Zelená župa.

„Žiaci našej školy v rámci vyučovania predmetu aplikovaná ekonómia si v treťom ročníku zakladajú svoju firmu a každoročne stanovujú podnikateľský zámer. V minulom školskom roku to bola spoločenská hra pre deti s vývinovými poruchami učenia. V rámci veľtrhu cvičných firiem za ňu získali popredné umiestnenie. Tento rok sú to rozložiteľné tégliky. Ziskajú zručnosti, ktoré môžu ľahko uplatniť vo svojom profesionálnom živote. Nehovoriac o tom, že vymysleli produkt, vďaka ktorému môžeme zlepšovať naše životné prostredie,“ priblížila riaditeľka SOŠ Partizánske Katarína Hartmannová.

(ms)

foto: TSK

Čo robí bača v zime? Nezastaví sa

Z údolia Váhu nad Považskou Bystricou sa na západ tiahnu doliny končiace sa na úpätí hôr. V doline, hlboko zarezanej do pohoria Javorníkov, sa rozkladá obec Papradno. Na kopčeku nad ňou tróni farma, kde sa v týchto dňoch ozýva bľáčanie oviec a jahniat.

Salašu s deväťsto ovcami „veľí“ bača Peter Gazdík. Rodák z Veľkého Kráľova sa zatúlal na západné Slovensko v rámci valašskej turistiky, ako so smiechom komentoval prácu ovčiarov. K ovciam sa dostal prirodzeným spôsobom ako chlapec, túto prácu vykonával jeho deda i otec, a keďže v takom prostredí vyrastal, akosi prirodzene sa k nej dostal aj on. Na otázku, či aj jeho syn pôjde po stopách rodinnej tradície, odpovedal s nadhľadom: „Poľnohospodárske práce ho zatiaľ bavia, ale čo ho bude lákať, keď dospeje, neviem. Má pred sebou ešte veľa času na vážne rozhodnutia.“

Kedysi v zime pohoda

Ľudia majú predstavu, že bača v zime nemá veľa práce, že si voľká niekde pri teplej peci. V modernom salašníctve je aj v zime pri ovciach práca nad hlavu. „Kedysi to bolo tak. Bača na Mitra (26. októbra) zahnal ovce do dediny, kde si ich gazdovia rozobrali, a tým sa sezóna pasenia pre neho skončila. Práca sa začala až na Veľký piatok, keď bača chodil po gazdovstvách a vyberal jahniat-

ka do chovu a pripravoval stádo na pašu. Pri veľkochove, ako máme tu, je stále veľa roboty. Musíme ovce zazimovať, ostriať, odčerviť, potom sa začína bahnenie, ktoré trvá osem až desať týždňov. Keď sa kotia mladé, je pri ovciach robota od rána do rána,“ vyviedol nás z omylu bača. Každé tri hodiny sa treba ísť pozrieť na ovce, odstaviť ovcu s jahniatkom do koterca. Nastupuje starostlivosť o jahniatka, treba ich pripraviť na prechod z mlieka na rastlinnú stravu, naučiť ich žrať jadrové i objemové

Vyvrátil aj ďalšiu fámu, že je to samotárske povolanie. „Vždy to bola kolektívna práca. Valasi pásli ovce, dvakrát denne ich dojili a bača spracovával mlieko. Navyše spolupracoval so zástupcom gazdov tzv. šoltýsom. Bolo treba dodržiavať pravidlá v rozdeľovaní mlieka i syra jednotlivým gazdom, kedy a koľko soliť, riadiť prácu valachov. Dnes na 900 oviec v zime stačíme traja, v lete, keď sú na paši, traja doja a dvaja pasú. Mlieko spracovávame tu na farme, dojíme strojovo a na to potrebujeme

raninou, na tom pri ťažkej práci na roliach a v lese žili. Po nástupe socializmu sa roľníci, ktorým zobrali pôdu i hospodárske zvieratá, zamestnávali vo fabrikách. Vtedy vznikli predsudky voči baranině a ľudia ju nechceli jedávať.“

Kedy a kde dovolenkujú?

Ovčiarstvo sa drží tradícií, jedinou modernizáciou je strojové dojenie, ináč sa všetko odohráva tak ako v minulosti. Ručné dojenie je raritou, starí chlapi vymreli a mladí to nevedia, ba ani nechcú robiť. Hygienické normy na spracovanie mlieka boli vždy vysoké, veď ide o potravinu, ktorá je navyše živá a stále pracuje.

Je to ťažká práca, ktorá zaberá celý deň. Navyše sa robí v nedeľu, pondelok, piatok, sviatok, teda stále. Nie každý zvládne byť stále v robote. Reč preto, samozrejme, prišla aj na oddych. Kedy chodia pastieri na dovolenku? „V jeseni, keď sa prestane dojiť, zhruba od polovice októbra do polovice januára. Mojou obľúbenou destináciou je dom v Stráňavách, kde bývame s rodinou. Čo sa počas celého roka na chalupe nestihne porobiť, popravovať, to doťahujem na dovolenke,“ vysvetlil bača.

Rozosmiala ho aj otázka, či si vie predstaviť inú prácu. „Táto práca ma naplňuje, nemohol by som robiť zavretý vo fabrike. Čo by som tam dokázal? Netešilo by ma, keby som mohol „hrdo“ oznámiť, že som na auto pri-

krmivo. Dôležité je aj ošetrovanie paznechtov, aby zvieratá mali pekné kopýtka a nekrívali. Na záver príde na rad príprava na dojenie a samotné „rozdojenie“ oviec. „Zima nie je vôbec idylická,“ skonštatoval Gazdík.

Bača nie je samotár

čistú vodu kvôli hygiene. Navyše sa tu všetko aj predáva, mliečne výrobky, mäso i živé ovečky. Mnohí si berú jahniatka na vypásanie záhrad. Kuchyňa potrebuje jahňacinu, bryndzu. Už aj mladí ľudia si zvykajú na jahňacinu,“ voľkal si bača. V minulosti sa na gazdovstvách dochovalo prasa, mäso sa spracovalo, niečo sa zaúdlilo, sortiment dopĺňali kozľacinou a ba-

montoval nejakú hadičku. Viem, je to trochu nadsadené, ale vyznávam iné hodnoty. Potrebujem nebo nad sebou, voľný priestor. Navyše je pekné, keď sa môžem popýšiť, čo som odchoval. Iné by ma nebavilo.“

Ovčie mlieko je originál

Na chvíľu sa zamyslel pri odpovedi na otázku, čím je ovečka zvláštna, čím sa odlišuje od iných zvierat chovaných človekom. „Myslím si, že zložením ovčieho mlieka. Kravské obsahuje kazeín, na ktorý je veľa ľudí alergických, a preto nedokážu mlieko stráviť. Jeden docent to vyjadril tak, že v podstate iba prebehne cez zažívaci trakt a rýchlejšie či pomalšie ho opustí. Ovčie mlieko neobsahuje takýto alergén a je vhodné pre každého. Podiel stráviteľných bielkovín, vápnika a vitamínov je iný ako v kravskom mlieku, preto Slováci čoraz častejšie vyhľadávajú ovčie syry alebo žinčicu,“ s potešením konštatoval Peter Gazdík.

Navyše v horách sa veľa vypestovať nedá, tak sa vypásajú lúky, z čoho máme mlieko, mäso, a niektoré plemená sú známe kvalitnou vlnou. Kedysi boli ochranári proti vypásaniu horských lúk, teraz práve naopak, podporujú túto činnosť. Keď sa hole vypásali, nezarastali vysokou trávou a kríkmi, veď takmer na každej holi bol salaš. Mnohé sú dnes zarastené krovínami a lesmi, Slovensko zarastá burinou. Staré trávy sa ukladajú na seba ako na streche a všetka dažďová voda po nich stečie.

Strážny pes sa vždy zide

Pastieri na Slovensku sa často stretávajú s útokmi šeliem na stáda. „S týmto sa tu zatiaľ nestretávame, ale keď som bol na salaši na Zbojskej, chodili si k nám vylepšiť stravu medvede i vlky. Napríklad v roku 2013 nám vlky pred maštaloú strhli 14 oviec, keď sa vracali z paše,“ zaspomínal si na nepríjemný zážitok. Neďaleko nás si mladý čuvač pochutnával na rebrách, kosti priam chrapčali a psička si nás ani nevšimlo. „Synovi som kúpil toto šteňa, taký pes sa nám vždy zide. Strážne psy sa cez deň povaľujú pri kolibe, ale večer nastúpia k ovciam a nepustia k nim nikoho cudzieho. Svojich poznajú a iný

tam nemá čo robiť,“ dodal na vysvetlenie. Pastieri by privítali, keby sa legislatívne zriadila kategória strážnych psov, ako je to v Rumunsku či Bulharsku. Ovčiarske psy iba bránia košiar pred nevítanou návštevou a je im jedno, či pred dvojnohou, či štvornohou. Radiť ich k bojovým plemenám nie je krokom vpred.

Prezreli sme si aj priestory, kde sú ustajnené ovce. Dvojtýždňové jahňatá oddelili od matiek a zavreli ich do menšej ohrady, kde mali seno a granuly, aby si zvykali na inú stravu. Po čase ich zasa pustia k matkám, aby sa napili mlieka, a vtedy vznikne kofónia zvukov, kde hrubšími hlasmi bľachia matky volajúce svoje deti, do toho sa mieša tenké bľachanie omladiny. Všetko asi po pätnástich minútach utíchne a to je signál, že sa navzájom našli.

Lúčime sa s dobrým pocitom, že toto ťažké remeslo ešte nevymrelo a zachováva tradíciu chovu oviec na Slovensku.

Na chvíľu sa zastavujeme pri Anne Beníkovej, vďaka ktorej sa farma stala známou široko-daleko aj v zahraničí. Ako vôbec vznikla myšlienka založiť takýto podnik? „Pochádzam z Papradna z roľníckej rodiny a túto prácu považujem za moje povolanie. Po vzniku Slovenskej republiky sa rozpadali veľké poľnohospodárske družstvá a stalo sa to aj u nás. Lepšie časti sa sprivatizovali, o farmu v Papradne nebol záujem. Začala som podnikat' ako samostatne hos-

podáriaca roľníčka, nezdedila som nič, všetko som vybudovala sama, bez eurofondov. Od roku 1994 to bolo v prenajatých priestoroch, ktoré som postupne kúpila. Bolo to ťažké, navyše som zostala sama s deťmi, ale postupne sa to rozbiehalo. Najskôr to bol penzión v dedine, potom ma oslovil chov hovädzieho dobytku a posledným projektom bol salaš s ovcami, reštauráciou a ubytovaním,“ vysvetlila históriu úspešného podniku Anna Beniková.

Na farme chovajú aj kone, nachádza sa tu jazdiareň, kde sa k slovu dostane aj hipoterapia. Na salaši varia tradičné slovenské jedlá z ovčieho syra a jahňaciny z vlastného chovu.

Salaš ako lákadlo

Počas roka sa na farme konajú rôzne akcie, v čase Vianoc mali veľký betlehem, chystá sa Bačovská cesta, mikulášska zabíjačka, v čase letných prázdnin prichýlia viaceré turnusy detských táborov, v areáli predávajú svoje výrobky zo živočišnej produkcie. Mnohých návštevníkov poteší aj možnosť poprechádzať sa po farme a vidieť na vlastné oči, ako sa chovávajú kravy, ovce, kone, očarí ich aj prítulný somárik.

Toto všetko je výsledkom dvadsaťročnej práce, ktorú ocenili aj vyhlasovatelia súťaže Najkrajší chotár, keď v roku 2016 v kategórii farmy do 500 ha vyhrala farma Anny Beníkovej. Tá sa stala v súťaži Vidiecka žena Líderkou roka 2013 v kategórii žena-podnikateľka. Túto súťaž organizoval Vidiecky parlament na Slovensku.

V oblasti turizmu má salaš v Papradne veľký význam pre celú dolinu. Ponúka širokú škálu zážitkovej turistiky, kde si na svoje prídu oči i chuťové pohárik, relax v krásnej prírode Javorníkov a zároveň je ľahko dostupný pre cyklistov, motorizovaných i peších turistov. Leo Kužela

Kam v našom kraji?

marec - apríl 2018

Termín: 16. február – 23. marec 2018

Názov: Dominik Monček – Mysterium / sochy, kresby
Miesto konania: MsKS, Nové Mesto nad Váhom
Web: www.msks.sk

Názov: Domov
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 1. marec 2018 o 17.00 h

Názov: Literárny štvrtok: Prezentácia knihy Off Season
Miesto konania: Kino Prameň, Trenčianske Teplice
Web: www.visit-teplce.com

Názov: Adam Ďurica SPOLU TOUR
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 1. marec – 13. máj 2018

Názov: Výstava „Hračky minulosti“
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 1. – 29. marec 2018

Názov: Stretnutie – Setkání 33. družobná výstava výtvarníkov a fotografov regiónov Trenčín a Uherské Hradiště
Miesto konania: Výstavné priestory TSK
Web: www.tnos.sk

Termín: 2. marec 2018 o 18.00 h.

Názov: Sportovec Myjava 2017
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava
Web: www.kultura.myjava.sk

Termín: 3. marec 2018

Názov: Majstri pravnianskej doliny
Miesto konania: Kľačno
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Hory česty ľudia
Miesto konania: MsKS, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kstbanovce.sk

Názov: Shakespearove slzy a smiech
Miesto konania: Divadielko Galéria, Nové Mesto nad Váhom
Web: www.msks.sk

Názov: Prechádzky mestom so sprievodcom: Trenčín za čias Márie Terézie
Miesto konania: Kultúrno-informačné centrum Trenčín
Web: www.visittrencin.sk

Názov: MDŽ v divadle: Kollárovci
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: Hviezdny cestopis – jarná hviezdna obloha
Miesto konania: Hvezdaren v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 4. marec 2018

Názov: Z rozprávky do rozprávky: Tárajko a Popletajka
Miesto konania: MsKS, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Názov: Program k MDŽ
Miesto konania: Dom kultúry, Partizánske
Web: www.muap.sk

Názov: Ľadové kráľovstvo – FROZEN
Miesto konania: Kino Panorex, Nová Dubnica
Web: www.novadubnica.eu

Termín: 5. marec 2018

Názov: Ochoťnícke javisko
Miesto konania: Prievidza, Partizánske

Web: www.rkcpd.sk

Termín: 7. marec 2018

Názov: Smejko a Tanculienka – Kuk, ani muk!
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 7. – 8. marec 2018

Názov: Criecky minulosti
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 8. marec 2018

Názov: Štvrtok? Jedine koncert! Talent Transport & Kubo Ursiny
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Medzinárodný deň žien

Miesto konania: Hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Názov: Literárny štvrtok: Denisa Fulmeková
Miesto konania: Kongresová sála KH PAX, Trenčianske

Teplice
Web: www.visit-teplce.com

Názov: Expedičná kamera 2018
Miesto konania: Kino Panorex, Nová Dubnica
Web: www.novadubnica.eu

Názov: Ženám
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava
Web: www.kultura.myjava.sk

Termín: 9. marec 2018

Názov: Motýľom nik nerozkáže
Miesto konania: Dom kultúry, Ilava
Web: www.ilava.sk

Názov: Tvorím, tvoříš, tvoríme
Miesto konania: Kino Hviezda, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Názov: Pašiové hry a spevy
Miesto konania: Kostol Povýšenia sv. križa vo Chvojnici
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 10. marec 2018 o 15.00 h

Názov: Z našej kuchyne
Miesto konania: kinosála Hviezda, Trenčín
Web: www.kornicka.sk, www.tnos.sk

Názov: Autorské čítanie na hrade: Braňo Jobus
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Názov: Noc s literatúrou
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: Nočné saunovanie
Miesto konania: Kúpele Zelená žaba, Trenčianske Teplice
Web: www.kzz.sk

Názov: Dychová hudba Mistřiňanka
Miesto konania: Kino Panorex, Nová Dubnica
Web: www.novadubnica.eu

Názov: Šialené nožničky
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava
Web: www.kultura.myjava.sk

Termín: 11. marec 2018

Názov: Festival moderného tanca
Miesto konania: KaSS Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

17. marec 2018

Nevšedné podoby prútia

O tom, aké nevšedné podoby môže mať prútie, sa presvedčíte 17. marca v Rudníku pri Myjave. Už dvanásť raz tu pripravili Medzinárodné stretnutie košíkárov, ktorého hlavnou časťou bude súťažná výstava o najkrajší netradičný výrobok či kuriozitu z prútia. Hodnotiť bude v tomto prípade verejnosť, ako aj samotní košíkári. „Počas celého dňa si môžu návštevníci vyskúšať svoje zručnosti v tvorivých dielňach a v Malej škole pletenia, ktorú budú viesť majstri ľudovumeleckej výroby. Na jarmoku košíkárskej výroby si budete môcť vybrať prútené a pletené výrobky od výmyslu sveta,“ uviedla Eva Čmelová z Centra tradičnej kultúry na Myjave. Podujatie sa začne o 10.00 h, vyhlásenie víťazov súťaže je naplánované na 17.00 h. V rámci sprievodného programu vystúpia deti z materskej a zo základnej školy v Rudníku, heligonkári z Prieťže, seniorský klub Kopa z Myjavy a folklórny súbor Gymnisk z Bratislavy.

foto: rudnik.sk

Názov: Divadlo Hugo: Návšteva starej dámy
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: Miroslav Donutil: Cestou necestou
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Názov: 7 + 2
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Termín: 12. marec 2018 18.00 h

Názov: Muži v galérii
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: 13. marec 2018

Názov: Divadlo Nová scéna: Pi čaj, miláčik
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: kurz – Obradová cestovina Hrtánki
Miesto konania: KD S. Dudíka, Myjava
Web: www.ctkmyjava.sk

Termín: 14. marec 2018

Názov: Populárne o vede – Stretnutie s Merkúrom
Miesto konania: Hvezdaren v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 15. marec 2018

Názov: Rozprávkové javisko
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Literárny štvrtok: Katarína Zacharová
Miesto konania: Hotel Panorama, Trenčianske Teplice
Web: www.visit-teplce.com

Názov: Rozprávkové javisko
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pospb.sk

Termín: 16. marec 2018

Názov: Veľkonočný koncert
Miesto konania: Dom kultúry, Ilava
Web: www.ilava.sk

Názov: Tri tvorivé tvory
Miesto konania: MsKS, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Názov: Večer športovcov
Miesto konania: Mestská športová hala, Partizánske
Web: www.muap.sk

Názov: Veľkonočné tradície
Miesto konania: Dom kultúry, Ilava
Web: www.pospb.sk

Termín: 17. marec 2018

Názov: Vítanie jari v Púchove: Veľkonočný jarmok
Miesto konania: Pešia zóna v Púchove
Web: www.kultura.puchov.sk

10. marec 2018

Autorské čítanie na hrade

Jednou z tohtoročných noviniek na Trenčianskom hrade bude autorské čítanie. Zúčastniť sa ho môžete 10. marca v priestoroch hradnej kasárne od 14.00 h. Akcii bude predchádzať súťaž o najkrajšie literárne dielo na tému Aký deň na Trenčianskom hrade by bol ten najkrajší. Nádejní spisovatelia budú následne svoje práce prezentovať pred porotou počas druhej marcovej soboty. Ich autorské čítania budú doplnené aj tvorbou známych spisovateľov Branislava Jobusa či Juraja Šimkoviča. „Okrem čítania poézie a prózy budú na programe aj krátke rozhovory so spisovateľmi, aby sa s nimi ľudia viac zoznámili a porozumeli ich tvorbe. Branislav Jobus si pre návštevníkov pripraví aj prekvapenie v podobe spievania úryvkov z jeho kníh a ďalšieho programu pre deti aj dospelých,“ uviedla Michaela Tišková z Trenčianskeho múzea.

25. marec 2018

Odomykanie Manínskej úžiny

Poslednú marcovú nedeľu turisti symbolicky „odomknú“ Manínsku úžinu. Zároveň zhodnotia uplynulú zimnú turistickú sezónu a predstavia plány na letnú. Ide o jednu z prvých tohtoročných organizovaných akcií vo voľnej prírode v povážskobystrickom okrese.

„Toto je nenáročná turistika po okolí Veľkého a Malého Manína, Manínskej úžiny, Kostoleckej tiesňavy. Trasy sú podľa vlastného výberu. Keď sa niekto prihlási, vieme zabezpečiť aj sprievodcu z našich radov. Prevedieme ho okolím Manínskej úžiny s tým, že si môže vybrať, čo by chcel vidieť,“ informoval predseda Klubu slovenských turistov Manín, Považská Teplá Pavol Uriča. Štart je od 7.00 do 9.00h pri kultúrnom dome v Považskej Teplej.

Názov: Deň hviezdárni a planetárii
Miesto konania: Hvezdárňen v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 18. marec 2018
Názov: Divadelné predstavenie - A čo ja, láska?
Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 19. marec 2018
Názov: Vansovej Lomnička
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v P. Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 19. – 23. marec 2018
Názov: Veľká noc v Gazdovskom dvore
Miesto konania: Gazdovský dvor Turá Lúka, okres Myjava
Web: www.ctkmjyava.sk

Termín: 20. marec 2018
Názov: Kváskanie
Miesto konania: Nová Dubnica
Web: www.novadubnica.eu

Názov: Večerný koncert
Miesto konania: MsKS, Nové Mesto nad Váhom
Web: www.msks.sk

Termín: 20. – 27. marec 2018 o 16.30 h.
Názov: Veľkonočné inšpirácie
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava

7. apríl 2018

O pohár vojvodu Ctibora

Po dvanásty raz budú na hrade Beckov súťažiť o pohár vojvodu Ctibora. V sobotu 7. apríla sa tam opäť stretnú lukostrelci zo Slovenska aj okolitých krajín, aby si vzájomne zmerali sily, ale aj užili príjemnú hradnú atmosféru. Začiatok turnaja je naplánovaný na 10.00 h, súťažiť sa bude v štyroch kategóriách – muži, ženy, juniori (od 12 do 17 rokov) a minis (do 11 rokov). Podujatie organizuje skupina Vres. Areál hradu Beckov však bude počas podujatia sčasti sprístupnený aj verejnosti. „Pre návštevníka platí, že sa na hrad dostane za víkendové vstupné. Bude si môcť pozrieť niektoré lukostrelecké disciplíny a súčasne interiér hradu so sprievodcom, ale aj samostatne. Z dôvodu bezpečnosti však nebude umožnený vstup do určitých priestorov, ako napríklad hradná studňa,“ informoval výkonný riaditeľ záujmového združenia Hrad Beckov Peter Pastier. Lukostrelec, ktorý príde v najlepšom historickom kostýme, navyše získa špeciálnu cenu.

foto: Hrad Beckov

Web: www.kultura.myjava.sk

Termín: 20. – 21. marec 2018
Názov: Veľkonočné tvorivé dielne
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v P. Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 21. marec 2018
Názov: Ženy ženám
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 22. marec 2018 o 15.30 h
Názov: Vlasy dupkom
Miesto konania: Savanna Café, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 22. marec – 16. apríl 2018
Názov: 22. Výtvarné spektrum Trenčianskeho kraja
Miesto konania: Galéria Vážka, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 22. marec 2018
Názov: Čaj pre seniorov
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: Piatky pre deti: O deviatich mesiačikoch
Miesto konania: MsK, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Termín: 23. marec 2018
Názov: 64. Hviezdoslavov Kubín – Podjavorinskej Bzince
Miesto konania: Bzince pod Javorinou (ZŠ nár. umelkyne L. Podjavorinskej s MŠ, obradná sieň OcÚ)
Web: www.tnos.sk

Názov: FK Kassandra: Šialene šťastná
Miesto konania: MsKS, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Názov: Expedičná kamera
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 24. marec 2018
Názov: Regionálna súťaž – Deň tanca
Miesto konania: Kino Hviezda, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Názov: Deti deťom
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Svadobný Púchov
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: Deň hviezdárne v Partizánskom
Miesto konania: Hvezdárňen v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 25. marec 2018
Názov: Nedeľný brunch: Španielsko
Miesto konania: Kúpele Zelená žaba, Trenčianske Teplice
Web: www.kzz.sk

Názov: Jaričku Vám nesieme
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Názov: Večer klasickej hudby
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Otvorené manželstvo – divadlo
Miesto konania: MsKS, Nové Mesto nad Váhom
Web: www.msks.sk

Termín: 27. marec 2018
Názov: Deň učiteľov v divadle
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Termín: 27. a 28. marec 2018
Názov: Deň otvorených dverí
Miesto konania: Základná umelecká škola D. Kardoša, Bánovce nad Bebravou
Web: www.zusdkbanovce.sk

Termín: 28. marec 2018
Názov: Vesmír očami detí
Miesto konania: CVC, Dubnica n/Váhom, ZUŠ, Púchov, Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 29. marec 2018
Názov: 73. výročie Oslobodenia mesta Partizánske
Miesto konania: Nám. SNP, Partizánske
Web: www.muap.sk

Termín: 29. marec – 2. apríl 2018
Názov: Veľkonočné prechádzky zámkom
Miesto konania: Zámok Bojnice
Web: www.bojnicecastle.sk

Termín: 30. marec – 2. apríl 2018
Názov: Veľká noc v Parku miniatúr
Miesto konania: Park miniatúr, Podolie
Web: www.parkminiatur.sk

14. apríl 2018

Vínožúr

Zrejme najväčšiu súťažnú prehliadku vín na Slovensku budete môcť zažiť 14. apríla v Kultúrnom centre v Bojniciach. Tohtoročný 18. ročník podujatia s názvom Víno Bojnice je spojený aj s ďalšou akciou – Vínožúrom. „V rámci súťaže býva zhruba 1000 vzoriek vína, hodnotí ich približne 100 porotcov. Vínožúr je akcia, ktorú organizujeme v ten istý deň s tým, že sa tam sa otvorí z každej súťažnej vzorky jedno víno. Tí, ktorí prídu, majú teda možnosť ochutnať 1000 druhov vína,“ vysvetľuje organizátor podujatia a riaditeľ galérie Velvet Ľuboš Babarik. Návštevníci sa okrem degustácie môžu tešiť aj na dobré jedlo, pričom atmosféru bude dotvárať kapela. „Preto sa to aj volá Vínožúr – ochutnáva sa obrovské množstvo vzoriek vína a úžasne sa pri tom žúrkuje. Ľudia, ktorí to raz absolvovali, sa sem radi vracajú a ešte sa nestalo, aby to víno dokázali vypit,“ doplnil organizátor. Podujatie sa začne o 18.00 h a potrvá do polnoci.

foto: H. Vinograd

Termín: 30. marec 2018 o 18.30 h
Názov: Literárny štvrtok: Michaela Králiková
Miesto konania: KH PAX, Trenčianske Teplice
Web: www.visit-teplce.com

Termín: 30. – 31. marec 2018
Názov: Praveká Veľká noc
Miesto konania: Múzeum praveku, Bojnice
Web: www.muzeumpraveku.sk

Termín: 30. – 31. marec a 1. – 2. apríl 2018
Názov: Veľká noc na hrade
Miesto konania: Hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 30. marec – 2. apríl 2018
Názov: Veľká noc
Miesto konania: Čachtický hrad
Web: www.cachtice.sk

Termín: 1. apríl 2018
Názov: Veľkonočná električka
Miesto konania: Trať Trenčianske Teplice – Trenčianska Teplá
Web: www.trez.sk

Termín: 4. apríl – 27. apríl 2018
Názov: Mgr. art. Olga Moravcová
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 5. apríl 2018
Názov: Pietna spomienka pri príležitosti oslobodenia mesta
Miesto konania: Námestie L. Štúra, Bánovce nad Bebravou
Web: www.banovce.sk

Termín: 5. apríl – 8. apríl 2018
Názov: Thalia 2018
Miesto konania: RKC v Prievidzi, KaSS Prievidza, Art Point Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 7. apríl 2018
Názov: Burza zberateľských zaujímavostí
Miesto konania: Dom kultúry, Ilava
Web: www.ilava.sk

Názov: Prechádzky mestom so sprievodcom: Židovský cintorín
Miesto konania: Kultúrno-informačné centrum Trenčín
Web: www.visittrencin.sk

Názov: Hviezdny cestopis – mesiac apríl
Miesto konania: Hvezdárňen v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 8. apríl 2018 od 13.00 h – 18.30 h
Názov: Tancuj spievaj zahraj si
Miesto konania: Kultúrny dom, Dolná Súča
Web: www.tnos.sk

Názov: Otvorenie cykloturistickej sezóny
Miesto konania: Uhrovec – zrub
Web: www.cevecko.sk

Názov: Divadlo Lúky: Už sú všetci v jednom vreci
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Termín: 8. – 11. apríl 2018

Názov: XXI. Festival A. Jurkovičovej
Miesto konania: Nové Mesto nad Váhom
Web: www.msks.sk

Termín: 8. – 19. apríl 2018

Názov: Medzinárodné plachtárske preteky FCC Gliding
Miesto konania: Letisko, Prievidza
Web: www.aeroklub-prievidza.sk

Termín: 10. apríl 2018

Názov: Kultúrne pamiatky na hornej Nitre
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 11. apríl 2018

Názov: Cinema 2018
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Deň kozmonautiky
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 11. – 12. apríl 2018

Názov: Spievankovo: Koncert
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Termín: 12. apríl 2018 o 18.30 h

Názov: Literárny štvrtok: Feldekovi
Miesto konania: KH PAX, Trenčianske Teplice
Web: www.visit-teplce.com

Termín: 14. apríl 2018

Názov: Nositeľia tradícií
Miesto konania: Kultúrny dom, Papradno
Web: www.pospb.sk

Názov: Ťuki Tour – koncert Mira Jaroša
Miesto konania: Kino Panorex, Nová Dubnica
Web: www.novadubnica.eu

Termín: 14. – 15. apríl 2018

Názov: Čriepek minulosti
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: 16. apríl 2018

Názov: Odkazy Katky Hudecovej
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.tnos.sk

Termín: 17. apríl 2018

Názov: Whiskyho cestovateľské kino
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 18. apríl 2018

Názov: Svetový deň kultúrneho dedičstva
Miesto konania: Hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Názov: Populárne o vede: Tajomný Mars
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 19. apríl 2018

Názov: Štvrtok? Jedine koncert! Szabó/ Turcerová/ Fiala
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Čaj pre seniorov
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: Literárny štvrtok: Veronika Homolová Tóthová
Miesto konania: KH PAX, Trenčianske Teplice
Web: www.visit-teplce.com

Termín: 20. apríl 2018

Názov: Stúrov Uhrovec
Miesto konania: Dom kultúry E. Štúra – Uhrovec
Web: www.tnos.sk

Názov: Rozprávkové javisko 2018
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.kultura.puchov.sk

Názov: Deň Zeme
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 20. – 21. apríl 2018

Názov: Divadelná jar Jána Roháča
Miesto konania: Nitrianske Pravno
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Jarný bánovský jarmok
Miesto konania: Námestie E. Štúra a priľahlé ulice, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Názov: Cestou-necestou
Miesto konania: Hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 21. apríl 2018 o 16.00 h.

Názov: XXVII. Stretnutie heligonkárov
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava
Web: www.kultura.myjava.sk

Termín: 21. – 22. apríl 2018

Názov: Otvorenie letnej turistickej sezóny + vernisáž
Miesto konania: Čachtický hrad
Web: www.cachtice.sk

Termín: 23. apríl 2018

Názov: Divadelné predstavenie – Chlieb s maslom
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumb.sk

Termín: 24. apríl 2018

Názov: Kultúrne pamiatky na hornej Nitre
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Názov: Zlatá baňa – divadelná hra
Miesto konania: MsKS, Nové Mesto nad Váhom
Web: www.msks.sk

Termín: 25. apríl 2018

Názov: Cinema 2018
Miesto konania: KaSS Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 26. apríl 2018 o 15.00 h

Názov: Literárny štvrtok: Nora Lauková
Miesto konania: KH PAX, Trenčianske Teplice
Web: www.visit-teplce.com

Termín: 27. apríl 2018

Názov: Koncert Lenky Filipovej
Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Termín: 27. – 29. apríl 2018

Názov: StarCon ESPERANTO – občianske združenie Fantázia Sci-fi a Komiks.
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 27. 4. – 1. 5. 2018, 4. 5. – 5. 5. 2018, 7. 5. – 8. 5. 2018, 11. 5. – 13. 5. 2018

Názov: Medzinárodný festival duchov a strašidiel – Vládca času
Miesto konania: Zámok Bojnice
Web: www.bojnicecastle.sk

Termín: 28. apríl 2018

Názov: Doba a život Štibora zo Štiboric
Miesto konania: Hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Názov: Dubnická 30-ka
Miesto konania: Dubnica nad Váhom, štart pri DuTaF Centre
Web: www.kstidca.estranky.sk

Termín: 29. apríl 2018

Názov: Keď hudba znie
Miesto konania: Hrad Beckov

25. apríl 2018 Chlieb s maslom

„Ženy sa skrátka k mužom nehodia“ – taká je kľúčová veta príbehu troch mužov, ktorí hľadajú zmysel partnerských vzťahov a ideálny spôsob, ako v nich zotrvať. Chlieb s maslom je hra rakúskeho herca, dramatika a režiséra Gabriela Barylliho, ktorú oceňujú diváci takmer na celom svete. Zmes vtipných scénok a kvalitných hereckých výkonov si 25. apríla budete môcť vychutnať aj v divadle v Púchove. V rámci predstavenia pod taktovkou režisérky Aleny Lelkovej vystúpia populárni slovenskí herci Dominika Žiaranová, Juraj Loj, Branislav Deák a Martin Mňahončák. Vstupenky si môžete zakúpiť v predpredaji v pokladnici aj online na stránke www.kultura.puchov.sk.

foto: kultura.puchov.sk

Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 29. apríl 2018

Názov: Deň otvorených dverí Parku miniatúr
Miesto konania: Park miniatúr, Podolie
Web: www.parkminiatur.sk

Termín: 30. apríl 2018

Názov: Stavanie mája
Miesto konania: Námestie E. Štúra, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk; www.banovce.sk

Názov: Deň oslobodenia mesta, stávanie mája
Miesto konania: Pešia zóna v Púchove
Web: www.kultura.puchov.sk

Termín: 30. apríl – 1. máj 2018

Názov: Májový kultúrny festival, XXVIII. ročník
Miesto konania: Nám. SNP, Partizánske
Web: www.muap.sk

Termín: 30. apríl 2018

Názov: Stavanie mája
Miesto konania: Priestor pred kinom Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumb.sk

Názov: Tradičné stávanie mája
Miesto konania: Námestie M. R. Štefánika Myjava a Turá
Lúka – Gazdovský dvor
Web: www.kultura.myjava.sk

Otestujte si vedomosti o handlovskej doline

1. Ako dlho už funguje Baňa Handlová?

- a) 140 rokov
- b) 121 rokov
- c) 119 rokov

2. V ktorej časti Slovenska nájdete podobné útvary, akými sú brusnianske gule?

- a) na Kysuciach
- b) na Spiši
- c) na Orave

3. Názov Handlová je odvodený od:

- a) názvu rieky, ktorá tadiaľto v minulosti tiekla
- b) krstného mena Henricha Krickera
- c) stromov, ktoré tu v minulosti rástli a pripomínali trčiace ruky

4. Kde pramení rieka Handlovka?

- a) v Strážovských vrchoch
- b) v pohorí Vtáčnik
- c) v Kremnických vrchoch

5. Vladimír Valovič spolupracoval aj na poslednom filme zo série o Harrym Potterovi. Viete, ako sa volal?

- a) Harry Potter a Tajomná komnata
- b) Harry Potter a Polovičný princ
- c) Harry Potter a Dary smrti II.

1/c, 2/a, 3/b, 4/b, 5/c
Správne odpovede:

Trenčín región, dvojmesačník, marec – apríl 2018, číslo: 2, ročník III., vyšlo: 5.3.2018. **Vydáva:** Trenčín región, krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR), adresa: Trenčín región – krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: Trenčín región – krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Frývaldská, Veronika Rezáková, Veronika Matyášová. **Redakcia:** Radovan Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** – email: redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk. **Náklad:** 110 500 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa. **Redakčná uzávierka čísla II/III:** 28. februára 2018, najbližšie číslo vyjde 3. mája 2018.

Krížovka

V krížovke je ukrytá jarná pranostika

Pranostika	odtekanie	1. časť tajničky	značka erbia	živočišna masť	syn kráľa Telamóna	červenou farbou, načerveno	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	zataja	3. časť tajničky	kypria pôdu pluhom	značka rénia	podnožník (astron.)	zjete istú časť z niečoho	skratka veľkého orchestra	staršia jednotka plošného obsahu
ometačka (zried.)							majúca róz storna								
dá ako dar							zápasník s býkmi kraj pri Zvolene								
skratka pre tohto roka			vyčítajú, hrešia pooblepuje								dobytčia jednotka nazvolával			4. časť tajničky	obyvateľ Filipín
otec (hypok.)				svojské hypnotický stav						neexistuje jemná tkanina					
druh revolvera					španielske žen. meno meno Delona			hra v karty infekčná choroba							
Pomôcky: konak, tar-tel, oozes, tibet, arak	druh lupy pukli, praskli						rímske číslo 1004 popliet					Eduard (dom.) karhám (zastar.)			
štuchalo (expr.)							vedľa (zried.) balkánsky palác						skr. pre letecké kridlo mali v úcte		
tesne zapína						korela-tivnosť patriaci nám									
skratka pravej ruky			prvok zn. Zn pohúžvi, zhúžvi					povrch bežeckej dráhy osáľajú							
chyt'				naplave-nina liezol, šplhal sa					neodborník temnota						morský živočích
vykrikol ich					šamotový výrobok končím kosenie						obojži-velník Otília (dom.)				
Pomôcky: nadír, llo-kan, Azar, Alas, alait	stupeň kambria milodar (pren.)					zvislo zábavný podnik						Ivan (dom.) súzvuk tónov			
pokryl sa na povrchu ľadom							vyrobená liatím umelý násyp						značka irídia podpera		
ujkovia (zastar.)										obraz svätých roniaci slzy					
citoslovce žiafu			vábiť vymeria-valo					chľastal mužské meno							
kame-ňolom				prikryvka krku rýchlo (expr.)				člen. star. národa 2. časť tajničky							organické bahná
obešal							citoslovce bzukotu ázjuská pálenka				bezočivo (hovor.) poporuh (hovor.)				
očkovacia látka (lek.)						mákký nerast chumáč trávy						oxid hlinatý otec (zastar.)			
Pomôcky: obolos, ve-rant, akad, Alarod	vzorec hydridu draslíka	skr. pre a podobne olympijský rekord			citoslovce trúbenia rímske číslo 6								zn. ampér-závit obyvatel' Írska		
kolovrátok								capnete							
obrovský hrom								syn Daidala							

Výhercovia novoročnej krížovky

Do redakcie nám prišlo dovedna 147 správnych riešení krížovky prvého tohtoročného čísla magazínu Trenčín región. Z nich sme vyžrebovali piatich šťastlivcov, ktorí získali knižné publikácie, ktoré venuje Trenčín región - Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR).

Sú to: Nikola Iliev, Nitra – publikácia Štefana Nižňanského Dobrodruh Saša, Ivana Mekýšová, Skačany - Cestovný lexikón, Štěpán Hadač, České Budějovice – publikácia Štefana Nižňanského Záhoráckí permonici, Helena Miškeje, Klátova Nová Ves – publikácia od Štefana Nižňanského Záhoráckí permonici.

V aktuálnej krížovke sa skrýva jarná pranostika, riešenia posielajte do 10. apríla 2018 na redakčný email: redakcia@trenclinregion.sk alebo poštou na adresu: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. Pať výhercov sa môže znova tešiť na knižné publikácie. Držíme palce! (red)

„A sklári nebudou mať čo žráť.“ Isto si spomínate na legendárnu vetu z úst Stelly Zázvorkovej vo filme Pelišky. Zaradila sa medzi skvosty nielen tejto skvelej komédie, ale aj herečkinej kariéry.

Kým v Peliškách boli nerozbitné „skleničky“ absolútnym unikátom, dnes už ohúria len málokoho. Trenčan Dušan Galusek patrí medzi tých, ktorí vývoj v oblasti sklárskeho priemyslu posúvajú stále dopredu. Má za sebou viaceré úspešné projekty aj nomináciu na Krištáľové krídlo v oblasti medicíny a vedy za rok 2017.

To, že sa napokon dostal ku sklu, bola vec náhody. V škole ho bavila najmä biológia a archeológia, konečný vplyv na jeho rozhodnutie mal napokon jeho otec. „Spýtal sa ma: z čoho chceš žiť? Chod' radšej študovať niečo, čo má zmysel, nejakú techniku. Tak som sa prihlásil na chemickú fakultu do Bratislavy a začal som študovať silikáty,“ opisuje svoje študijné začiatky Dušan Galusek. V súčasnosti patrí k medzinárodne uznávaným vedcom v oblasti výskumu keramických materiálov a skla. Zároveň je šéfom sklárskeho centra v Trenčíne. Práve jeho vybudovanie považuje Dušan Galusek za jeden zo svojich najväčších úspechov. Škole sa naň podarilo získať eurofondy, bodovala v silnej konkurencii takmer 170 projektov z celej Európskej únie. V Trenčíne vďaka tomu vzniklo unikátne centrum pre funkčné a povrchovo funkcionalizované sklá s názvom FunGlass.

Dušanovi Galuskovi priniesol tento úspech aj nomináciu na Krištáľové krídlo. Víťazom

Sklo dáva krídla

Dušana Galuseka profesijne „nakopol“ otec, výsledkom je nominácia na Krištáľové krídlo

v oblasti medicíny a vedy sa napokon stal patológ Lukáš Plank. „Mal som z toho zmiešané pocity a celkom sa mi aj uľavilo, keď

som nemusel ísť na pódium. Pán Plank si to určite zaslúžil,“ skonštatoval Galusek. Súťaž s lekáromi však podľa neho nie je jedno-

duché. Ich prácu chápe verejnosť ľahšie ako prácu vedca, ktorý sa venuje materiálovému výskumu. „Vníma sa to tak, že lekári sú tí, ktorí zachraňujú ľudské životy, čo je, samozrejme, pravda. Treba však dodať, že lekári môžu robiť to, čo robia, aj vďaka materiálovému výskumu,“ dodal.

Dôkazom toho sú aj biosklá, ktorým sa v trenčianskom sklárskom centre momentálne venujú. „Predstavte si napríklad, že niekomu nájdú kostný nádor. Vyoperujú mu ho, pričom v kosti vznikne obrovská diera, ktorú treba nejakým spôsobom vyplniť. Zapcháte ju tým biosklom, ktoré sa pomaly rozpúšťa a zároveň prerastá kosťou. Takýmto spôsobom dokážete tú kosť úplne nahradiť,“ priblížil Dušan Galusek.

V rámci FunGlass sa venujú aj ďalším oblastiam výskumu skla. Napríklad povlaky, ktoré zabíjajú baktérie, odrážajú slnečné žiarenie alebo fungujú namiesto žalúzií. Možno to znie trochu ako sci-fi, ale aj v tejto oblasti sa hranice posúvajú neustále dopredu. Dotýkajú sa však aj celkom bežných vecí, ako napríklad pohárov na víno.

„Kvalitné, pekné sklo sa s umývačkou riadu veľmi nemusí. Ten pohár vám zabije zhruba 500 umývacích cyklov, potom je už zakalený, nevyzerá pekne. Všetci výrobcovia skla pracujú na zloženiach, ktoré sú voči tomuto odolné. A, samozrejme, aj výrobcovia umývačiek majú záujem, aby zjemnili chemikálie, ktoré do umývačky idú, aby sklo tak netrpelo,“ vysvetľuje Dušan Galusek.

(bas)

KTO JE DUŠAN GALUSEK?

Vedec, prorektor pre vedu, výskum a medzinárodné vzťahy TNUAD a riaditeľ centra pre funkčné a povrchovo funkcionalizované sklá. Dušan Galusek sa narodil v apríli 1968 v Trenčíne, vyštudoval STU v Bratislave. Po ukončení doktorandského štúdia nastúpil na detašované pracovisko – Laboratórium pre výskum skla v Trenčíne, ktoré sa v roku 2003 pretransformovalo na Centrum kompetencie skla Vitrum Laugaricio. Spoločne so svojím tímom dosiahol úspech v rámci programu Európskej únie pre výskum a inovácie. Ich projekt patril medzi desať najúspešnejších, vďaka čomu získali eurofondy na vybudovanie medzinárodného výskumného centra s názvom FunGlass so sídlom v Trenčíne.